

Wprowadzenie

MARCIN MUSIAŁ

Ośrodek „Pamięć i Przyszłość”

 <https://orcid.org/0000-0001-8661-9290>

DOI: <https://doi.org/10.26774/rzz.364>

02/2020/Suplement

**ROCZNIK
ZIEM
ZACHODNICH**

Publikacja dostępna na licencji **Creative Commons Uznanie autorstwa – Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe**. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz autorów. Zezwala się na wykorzystanie publikacji zgodnie z licencją – pod warunkiem zachowania niniejszej informacji licencyjnej oraz wskazania Ośrodka „Pamięć i Przyszłość” jako właściciela praw do tekstu.

W 2017 r. pięć instytucji współpracujących w ramach Sieci Ziemi Zachodnich i Północnych, zorganizowało I edycję programu stypendialnego, określanego też, przez wzgląd na przyjętą formułę, mianem stypendium „rezydencji naukowych” – podczas pobytu badawczego laureaci rezydują przy wybranych przez siebie instytucjach Sieci, które zapewniają niezbędną do realizacji projektu infrastrukturę badawczą oraz opiekę merytoryczną. Zgodnie z założeniami pomysłodawców, w ramach programu oferowano krótkoterminowe (od jednego do trzech miesięcy) pobyty naukowe dla młodych badaczy spoza Polski, których aktywność naukowa skoncentrowana jest na tematyce wpisującej się w założenia programu badawczego Sieci. Realizacja projektów badawczych w ramach pobytów stypendialnych zakłada możliwość korzystania z dostępnych w polskich archiwach i bibliotekach źródeł oraz literatury. Dzięki opracowaniu wyników badań stypendystów w formie artykułów naukowych, zarówno rosnący dorobek młodych badaczy, jak i wiedza o polskim zasobie archiwalnym i bibliotecznym, czy też sama tematyka Ziemi Zachodnich i Północnych, ma szansę zaistnieć w szerszym, bo międzynarodowym dyskursie naukowym.

Tak zdefiniowane cele przyświecają organizatorom tego stypendium badawczego już kolejny rok – mimo przerw udaje się w bieżącym roku 2020 realizować kolejną, III edycję. Z programu stypendialnego skorzystało dotąd łącznie sześcioro badaczy – reprezentantów placówek naukowych z Ukrainy i Niemiec.

We wspomnianej I edycji wyłoniono spośród siedmiu aplikacji, troje laureatów – wśród nich pochodzącą z Niemiec kulturoznawczynią i dziennikarkę – Nancy Waldmann. Podczas swojego trzymiesięcznego pobytu Nancy Waldmann analizowała „gorący” wówczas temat usuwania w Polsce pomników dedykowanych Armii Czerwonej, w myśl tzw. ustawy dekomunizacyjnej. Spojrzenie młodej niemieckiej dziennikarki na ten złożony problem społeczno-kulturowy, nie wolny od związków z polityką, przyniosło interesujące wnioski – zarówno sformułowane przez samą stypendystkę, jak i licznych dyskutantów biorących udział w kilku seminariach zorganizowanych podczas pobytu badawczego we Wrocławiu, w Opolu i Szczecinie. Pokłosiem tych rozważań i analiz jest prezentowany tu zestaw trzech tekstów. Otwiera go artykuł Nancy Waldmann, stanowiący podsumowanie prowadzonego przez nią projektu, w ramach którego w sposób szczególny skupiła się na obserwacji omawianego zagadnienia na obszarze Ziemi Północnych. Dwa pozostałe teksty są formą głosów polemicznych – to komentarze dwóch specjalistów: prof. dra hab. Marcina Kuli (Instytut Historyczny Uniwersytetu Warszawskiego) oraz prof. dra hab. Roberta Klementowskiego (wrocławski oddział IPN), które ukazują dwa dodatkowe spojrzenia, zainspirowane wnioskami Nancy Waldmann.

Zestaw tekstów, składających się na niniejszy Dodatek do II tomu „Rocznika Ziemi Zachodnich”, ukazuje fragment dyskusji wokół zagadnienia dekomunizacji przestrzeni publicznej w Polsce – form jej prowadzenia, podstaw ideowych czy społecznego oddźwięku. Jest przy tym dowodem na złożoność omawianej problematyki, dla której staje się tylko jednym z wielu głosów. Jak się wydaje, pomimo kontrowersyjności niektórych stwierdzeń, badania i tak sformułowane wnioski okazują się potrzebne – stają się bowiem impulsem do dyskusji, refleksji i namysłu na temat rzeczywistości, której kształt wynika bez wątpienia z naszej wspólnej, ale z pewnością nie czarno-białej historii.